

LABORATORI D'ANÀLISI DEL PENSAMENT CREATIU.

(Grup d'Antropologia Cognitiva)

Grup de treball adscrit a l'ICA - Institut Català d'Antropologia

Memòria any acadèmic 2012 - 21013

Durant aquest any acadèmic 2012 - 2013 hem centrat els nostres interessos de recerca en un mateix objectiu com a tema d'interès preferent dins del nostre projecte que tenim estructurat per intentar comprendre el complex camp del pensament creatiu en l'individu i la societat.

Aquest tema central d'anàlisi ha estat els processos sensorials de l'individu i la influència que exerceix la societat en el seu desenvolupament.

Per desenvolupar aquesta matèria hem projectat unes taules de reflexió i debat sobre la temàtica:

EL FACTOR DE LES EMOCIONS DE L'ARTISTA (En la configuració cognitiva dels conceptes creatius), aquest ha estat el projecte en el qual hem centrat els nostres esforços durant aquest any acadèmic.

Hem comptat amb un equip multidisciplinari compost per 15 membres entre investigadors, artistes i estudiants, hem de remarcar el paper fonamental que han exercit en aquest projecte els artistes doncs són els que han aportat les seves vivències emocionals durant els processos creatius.

El projecte estava dirigit a especialistes en el PENSAMENT EMPÍRIC: (Artistes en general prèvia selecció entre: pintors, escultors, dramaturgs, músics, escriptors, poetes); i especialistes en el PENSAMENT TEÒRIC: (Antropòlegs, Filòsofs, Psicòlegs)

La metodologia de treball que emprarem per desenvolupar aquest projecte ha consistit en tres taules de reflexió i debat (Una per sessió), aquestes taules estaven compostes

(a) UN MODERADOR, Introduirà els temes de reflexió i debat i moderarà la participació.

(b) ARTISTES/CREATIUS (Aportaran al debat les seves reflexions sobre una base empírica. Presentaran les experiències emocionals en els seus respectius treballs creatius)

(c) ANALISTES SOCIALS (Antropòlegs/Filòsofs/Psicòlegs. Aportaran al debat les seves reflexions sobre una base teòrica)

És fonamental per al desenvolupament d'aquestes sessions de reflexió i debat contrastar els coneixements sobre les experimentacions emocionals dels artistes amb els coneixements que proporcionen els esquemes d'interpretació teòrica d'aquests processos emocionals.

Per al desenvolupament del projecte era interessant poder contrastar dues formes diferents d'entendre un mateix tema, (a) els especialistes en les vivències empíriques (Els artistes) i (b) els especialistes en raonaments teòrics (Els analistes socials).

Els primers (els artistes) presentant les diferents realitats que les emocions provoquen en l'artista i que es plasmen en la seva obra creativa i els segons (els analistes socials) interpretant des d'una posició crítica aquestes diferents realitats des d'una perspectiva externa d'aquestes. (*S'observa aquesta realitat emocional des d'uns raonaments crítics*).

Uns dels objectius marcats era investigar des de l'intel·lecte sobre el punt d'equilibri entre la raó i l'emoció.

► **PLA DE TREBALL Any acadèmic 2012 - 21013**

► **ANUAL:**

- Reunions periòdiques de treball
- Seminari permanent sobre el pensament creatiu

► **TRIMESTRE: Octubre - Novembre - Desembre.**

- Fase documental prèvia al desenvolupament del programa de recerca sobre les emocions.
 - (a) Sobre antropologia cognitiva
 - (b) Sobre els processos sensorials.
 - (c) Sobre antropologia de les emocions
 - (d) Sobre psicologia de les emocions

► **TRIMESTRE: Gener - Febrer - Març**

- Fase de desenvolupament del programa de treball.
- Sessions de treball per a estructurar les bases conceptuals del projecte.

EL FACTOR DE LES EMOCIONS DE L'ARTISTA
(*En la configuració cognitiva dels conceptes creatius*).

► **TRIMESTRE: Abril - Maig - Juny**

- Sessions de treball: TAULES DE REFLEXIÓ I DEBAT (*Projecte Emocions*)

- 1ª Sessió de treball: Abril - Temàtica a desenvolupar

- Tema central: - LA PERCEPCIÓ SENSORIAL. Observació, interpretació i transformació cognitiva de la realitat.
- Temes complementaris: - L'OBSERVACIÓ. L'instrument sensorial per conèixer la realitat.
 - LA PERCEPCIÓ. La interpretació de la realitat per l'individu.

- 2ª Sessió de treball: Maig - Temàtica a desenvolupar

- Tema central: - ELS PROCESSOS DE MEDITACIÓ. El diàleg amb si mateix generador de l'energia emocional
- Temes complementaris: - LA CONTEMPLACIÓ. El silenci mental i el fet de despertar de l'esperit.
 - LA INTROSPECCIÓ. El diàleg amb el més íntim de si mateix.

- 3ª Sessió de treball: Juny - Temàtica a desenvolupar

- Tema central: - L'ESTAT D'EXALTACIÓ EMOCIONAL. Manifestació d'un estat interior que altera la nostra sensibilitat.
- Temes complementaris: - LES EMOCIONS. La manifestació de l'esperit mitjançant el cos.
 - ELS SENTIMENTS. L'estat afectiu que neix de les emocions.

► OBJECTIUS DE LES SESSIONS DE TREBALL: (Mètodes aplicats per a la recerca en grup)

- (a) MÈTODE DE PENSAMENT REFLEXIU
- (b) MÈTODE DE PRODUCCIÓ D'IDEES.(Brain-Storming)

(a) OBJECTIUS DE REFLEXIÓ: Mitjà aplicat per a la recerca en grup: MÈTODE DE PENSAMENT REFLEXIU. Espai de reflexió col·lectiva on deu prevaler l'aprofundiment cognitiu dels conceptes presents en les ponències. En aquest espai central ens centrarem en la presentació i deliberació de les diferents ponències presentades tan vivencials com a teòriques per a la seva anàlisi. L'exposició de l'objecte d'anàlisi (la ponència) és presentada per l' INDIVIDU, la reflexió de tipus cognitiu per aprofundir en els conceptes presents en l'objecte d'anàlisi (la ponència) és efectuada pel GRUP.

(b) OBJECTIUS DE DEBAT: Mitjà aplicat per a la creativitat en grup: MÈTODE DE PRODUCCIÓ D'IDEES.(Brain-Storming). L'objectiu d'aquest espai no és reflexionar sobre els documents presentats sinó sobre els conceptes que implícitament contenen aquests documents per crear idees aplicables a la societat. Perquè aquestes taules de reflexió i debat no es quedin en unes sessions de tipus magistral buscarem en aquest espai una aplicació des de la praxi dels diferents conceptes extrets en el mateix. Per a un correcte ús d'aquest espai en la recerca de solucions pràctiques de creativitat aplicada a la vida diària es precis tenir en compte aquests dos tipus d'estat personal:

- (a) l'estat emocional com a element activador de la imaginació de l'ésser humà,
- (b) l'estat d'ànim influeix positivament o negativament sobre la creativitat aplicable al dia a dia

► Activitat completaria del PROJECTE EMOCIONS

► TEATRE-FÒRUM

Projecte desenvolupat amb la col·laboració de:
SALA FÉNIX. Espai polivalent de teatre i exposicions.
Dies del Teatre-Fòrum: Dissabtes - 18 – 25 de Maig - 1 – 8 de Juny

Objectiu d'aquesta activitat: Dins dels nostres objectius de recerca sobre el pensament creatiu en l'individu i la societat obrim aquest fòrum de debat com una porta oberta per conèixer les preguntes que s'efectua la societat (en aquest cas l'espectador) davant un objecte de coneixement (el document etnogràfic transformat en una representació escènica), a partir d'aquí (la representació escènica) podrem trobar en aquest espai de debat les reaccions de la societat (l'espectador), les preguntes que efectua, les emocions que rep, els seus sentiments i tot un etc. sobre la comunicació escenogràfica com a document de denúncia social.

► REFLEXIONS FINALS SOBRE EL DESENVOLUPAMENT DEL PROJECTE

Aquest programa de recerca empírica sobre les emocions i l'artista forma part del projecte central de treball del nostre projecte sobre el pensament creatiu en l'individu i la societat. És una continuació del projecte "La percepció de la realitat com a fonament de la creació de l'art" i se centra en el desenvolupament del capítol referent als processos sensorials.

Aquest és l'objectiu que ens havíem marcat per a aquest projecte:

¿Com afecten les emocions de l'artista en la configuració cognitiva dels conceptes creatius?

Els documents d'experimentacions empíriques desenvolupats en el projecte són d'especial rellevància, ens poden aportar dades molt interessants sobre l'efecte cognitiu de les emocions en l'artista, em de tindre en conte que aquests són fruit de l'experimentació personal (que en el cas de les emocions sempre provenen de l'inconscient) i el seu punt de partida se situa en la percepció i interpretació cognitiva de la realitat.

► ELEMENTS DE RECERCA:

L'OBSERVACIÓ. (L'instrument sensorial per conèixer la realitat). L'artista és un individu que en res li diferencia dels altres, excepte que és un ésser inquiet i observa el que succeeix al seu voltant, se serveix dels sentits per captar aquesta informació de la societat, l'individu emmagatzema informació en el seu cervell creant una base de dades sobre la realitat que observa.

LA PERCEPCIÓ. (L' Interpretació de la realitat per l'individu). Les coses no són tal com són, són com les percep l'individu/artista. Així distingim les coses tal com són, evidentment no, les coses no es veuen tal com són en si mateixes, es veuen tal com són per a qui les veu com a resultat de les dades enviades pels missatges que rebem dels sentits des de l'exterior a través de l'observació i que interpretem en el nostre interior.

LA CONTEMPLACIÓ. (El silenci mental i el fet de despertar de l'esperit). Dins de les reflexions que l'artista realitza per expressar-se a través de la seva obra s'observa el diàleg amb si mateix. Mitjançant la contemplació d'un objecte real o imaginari l'artista comença a abstruir-se de la realitat per crear nous conceptes. L'individu/artista segons la seva predisposició cognitiva pot accedir a uns espais cognitius on prevalen uns valors de tipus metafísic allunyant-se dels aspectes prosaics de la vida.

LA INTROSPECCIÓ. (El diàleg amb el més íntim de si mateix). Una vegada efectuat el silenci mental es produeix un dels aspectes més importants en l'ésser humà el fet de despertar de l'esperit creatiu en l'artista des del subconscient. El diàleg amb si mateix és provocat per un element extern que finalment es dilueix. Aquest diàleg amb si mateix fa aflorar inconscientment la riquesa interior que l'ésser humà posseeix.

LES EMOCIONS. (La manifestació de l'esperit mitjançant el cos). Podríem entendre que existeix en un moment concret un estat proper a l'èxtasi que implica una desconexió amb la realitat objectiva que la connecta amb una realitat purament mental dirigida cap a si mateix, on es desconnectem els sentits que ens vinculen amb l'exterior i els enfoquem cap a l'interior. L'aparició de les emocions en l'individu són uns processos incontrolats on es potencia la sensibilitat creativa més íntima de l'ésser humà provinent de l'inconscient.

ELS SENTIMENTS. (L'estat afectiu que neix de les emocions). Els estímuls emotius, adequadament sostinguts en el temps, fan aparèixer en l'individu els sentiments d'expressió de determinats valors pròpia del més íntim de l'ànima del ser humà. En l'artista els sentiments generen un estat de la sensibilitat que li permet experimentar reaccions emocionals sense fer-hi intervenir la raó. És quant en l'artista s'intensifica l'esperit creatiu que li permet expressar els seus sentiments mitjançant la seva obra artística.

Aquest esquema solament és una hipòtesi de treball, és una realitat que pot ser però que no és, és un recorregut que ens podem plantejar-nos mentalment i sensorialment cap a la consecució de les emocions, però solament és una teoria, és un plantejament general de tipus psicològic amb un fort component filosòfic.

Els conceptes de recerca estan plantejats des d'una anàlisi purament empírica, està basada en els principis que desenvolupen els artistes en el desenvolupament dels processos creatius, contrastada amb diversos treballs experimentals realitzats amb artistes, en aquests treballs experimentals hem pogut constatar que diversos elements cognitius dels artistes són comuns a tots els mateixos.

► INTERPRETACIONS DELS ELEMENTS DE RECERCA.

Però cal recordar que aquest plantejament sols era una excusa para mitjançant aquestes taules de reflexió i debat estructurar un arxiu sobre les vivències emocionals dels artistes que ens servissin de base per desenvolupar una anàlisi de tipus etnogràfic en el qual mitjançant l'observació i descripció d'aquesta realitat sensorial desenvolupades pels artistes poder establir determinades conclusions orientatives de com afecten les emocions cognitivament en l'artista.

D'aquelles primeres hipòtesis que ens havíem formulat a partir sempre de l'observació i interpretació cognitiva de la realitat mitjançant l'anàlisi d'aquests conceptes plasmat en aquest esquema:

(Hipòtesis inicial de treball)

CONTEMPLACIÓ ➔ INTROSPECCIÓ ➔ EMOCIONS ➔ SENTIMENTS.

Aquesta hipòtesi de desenvolupament emocional considerem que és plenament vàlida doncs en principi i dada molt important les emocions no són es poden racionalitzar, solament es poden efectuar una anàlisi descriptiva sobre una base científica puix que aquesta es manifesta corporalment mitjançant una descàrrega elèctrica de tipus neuronal, aquesta manifestació corporal és incontrolable i és instantània, no roman en el temps.

El que si podem racionalitzar i que esdevenen com a conseqüències d'aquestes reaccions emocionals en l'individu són els diversos estats anímics en els quals l'individu pot estar immers amb major o menor intensitat segons la permanència més o menys perllongada d'aquests estats en l'individu i que trobem els seus fonaments en la relació individu/societat.

Els objectius centrals d'aquestes taules de reflexió i debat sobre les emocions en l'artista i els sentits en general, estaven establerts (i en la seva consecució hem estat treballant) a discernir col·lectivament sobre la funció dels mecanismes cognitius, fisiològics i de conducta desenvolupats per l'individu a partir d'aquesta energia interna que són les emocions.

(Raonaments finals sobre les respostes sensorials en l'individu)

➤ COS ➔ MENT ➔ CONDUCTA.

Reaccions psicofisiològiques ➔ Estímuls cognitius ➔ Influència sobre la conducta

REACCIONS PSICOFISIOLÒGIQUES: La principal manifestació de les emocions és la resposta principalment de tipus científic que és la definitiva de la mateixa; les emocions provoquen en l'individu una activitat elèctrica que afecten les nostres neurones, aquestes al mateix temps es manifesten corporalment mitjançant diferents reaccions fisiològiques, expressions facials, els músculs, la veu, el rubor o el nostre sistema endocrí que són determinants per al comportament social de l'individu.

ESTÍMULS COGNITIUS. Psicològicament, les emocions alteren l'atenció, modificant la nostra percepció de la realitat i activen l'esperit creatiu de l'individu/artista, estimula l'activitat psíquica sobre un objectiu central i generalment ho magnifica actuant des de l'inconscient, els estímuls cognitius poden ser per a l'artista ser una important font de manifestació creativa, en certes ocasions pot efectuar una catarsi mitjançant l'expressió de determinats comportaments cognitius de base neuròtica retinguts en el nostre inconscient.

Aquest és el principal camp d'anàlisi d'aquest projecte si bé hem de tenir en compte que aquestes respostes sensorials motivades per una reacció emocional (psicofisiològiques, cognitives i de conducta) no poden ser considerades per separat puix que la seva anàlisi serà sempre a partir d'una interpretació holística d'aquests diferents elements sensorials, el principal valor està en el seu conjunt.

INFLUÈNCIA SOBRE LA CONDUCTA. Per als objectius d'aquest projecte interpretarem aquest element d'anàlisi com a comportament creatiu. En aquesta interpretació sobre la resposta sensorial i com a resposta a les reaccions psicofisiològiques i els estímuls cognitius els quals han generat des de l'inconscient l'esperit creatiu de l'artista la conducta del mateix s'orienta íntegrament i sempre des de l'inconscient a expressar aquestes emocions en la seva obra creativa.

En la lectura del llenguatge creatiu que utilitza l'individu/artista podem trobar els significats i impulsos emanats des d'uns espais incontrolats del nostre sistema sensorial, la resposta es troba en un objecte de creació artística que és al mateix temps un document de coneixement doncs aquest és el punt de trobada entre l'individu i la societat.